

GLAS

GLASILO DEMOKRATSKOG SAVEZA HRVATA U VOJVODINI

RAVNICE

U vrijeme 30-ih godina prošlog stoljeća, kada su se u Srbiji i Hrvatskoj pojavile prve ideje o samostalnosti, u Vojvodini su se pojavile ideje o samostalnosti i nezavisnosti. U vrijeme 30-ih godina prošlog stoljeća, kada su se u Srbiji i Hrvatskoj pojavile prve ideje o samostalnosti, u Vojvodini su se pojavile ideje o samostalnosti i nezavisnosti. U vrijeme 30-ih godina prošlog stoljeća, kada su se u Srbiji i Hrvatskoj pojavile prve ideje o samostalnosti, u Vojvodini su se pojavile ideje o samostalnosti i nezavisnosti.

Riječ urednika

FILOZOFI

Da je vozač Marko došao na vrijeme, sad bi, štovani čitatelji, ove redove pisao netko drugi. Ovako, osjećam se pomalo kao Sokrat (ali onaj iz priče Woody Allena) - koji se nešto kao dvoumio dati život za svoje učenje, pa ga učenici zgrabili i silom mu u grlo ulili otrov. Ili onaj samoubojica što je satima stajao na krovu jedne višespratnice i razmišljao da li da skoči, ili da ne skoči, pa mu nakon pet sati krivljenja vratova, iznervirana masa počela vikati odzdo - Hajde skoči, što već ne skačeš!

Ko god me vidi, najprije drekne zaprepašćeno - Zar već nisi otišla? Ili me onako, konspiracijski u pola glasa upita - je li ti stvarno odlaziš, ili je to neka od tvojih šala?

Za sve je to kriv - tko - vozač Marko koji nije došao, pa sam ja svoj ostanak nešto malo produljila. No, šalu na stranu. Pred vama je, štovani čitatelji, još jedan broj Glasa ravnice. Što se događalo u proteklih mjesec dana?

- Na crkvu sv. Ante u Beogradu bačena je eksplozivna naprava, Bajrakli džamija u Beogradu je prošla još gore - na nju je dva puta u svega dvadesetak dana bačen eksploziv... Sva republička relevantna tijela i Srpska pravoslavna crkva osudile su takav čin. I bez obzira da li su ova država i njezini policijski organi učinili dovoljno da ovakav vandalski čin spriječe, očito da u nekim glavama rat još nije završen. Sudeći prema crnoj kronici, posebice po brutalnim ubo-

jstvima koja se u zadnje vrijeme događaju u Srijemu, gdje su žrtve građani svih nacionalnosti, a počinitelji uglavnom povratnici s ratišta, bez namjere da impliciram koje-kakve crne misli i zle slutnje, ali ne smijem ni pomisliti šta će se desiti kad svi oni koji su harali i bili strah i trepet po ratištima Bosne i Hrvatske dođu na ove prostore.

Po gradovima Republike Srbije mitinguje opozicija - ili barem njezin udarni dio - SPO, DS i Građanski savez Srbije. Na državnoj televiziji mogu se samo čuti protesti „gnevnih radnika“ ili nadugačko i naširoko napisani odgovori kojekakvih sitnih aparatčika koji Vuku Draškoviću zamjeravaju „šurovanje“ s inozemnim silama mraka i bezumlja.

Odnedavna se počelo mitingom odgovarati na kontramiting, pa je, kako saznajemo, u Novom Sadu bilo zbilja veselo kad su izašle pristalice vladajuće stranke s transparentima. Na sreću da nije došlo do fizičkog obračuna.

S transparentima su izišli i metalci i to u vrijeme održavanja Devetog beogradskog maratona, pa su - kad sudionici protrče aplaudirali, a u međuvremenu su preko transparenta poručivali svijetu (tijek maratona pratile su TV kamere) što imaju reći.

Povremeno susretnem dilere, kad prolazim pokraj mjesta gdje se okupljaju. Žale se da nema dinara. Tu i tamo porazgovaram i sa svojim

susjedima ili s ljudima u trgovini ili na ulici. I oni se žale - da nemaju dinara. Podsjetim se one anegdote kad je netko od Rokefelera zatražio nekoliko dolara na zajam, a on odgovorio - dao bih ti, kad bih imao.

U vrijeme žestoke inflacije, mijenjali smo robu za robu, pa mi se tako kuća napunila najblesavijim i najnepotrebnijim stvarima koje postoje. A avlija - najbezveznijim živim bićima koja se mogu zamisliti: imala sam čopor pasa, stado koza koje se nisu dale musti i prasadi koja se nisu mogla utoviti, jerbo su bila zapuštena. I dan danas pokušavam nekom uvaliti barem dva ili tri psa, a vidim da će opet početi sve ispočetka - roba za robu, pa ko bolje prođe.

U ovom broju našeg lista, moći ćete, štovani čitatelji, pročitati o aktivnostima Subotičke podružnice, koja je intenzivirala svoj rad, posebice među ljudima na terenu. U predstojećim mjesecima, oživjet će zajednički susreti i druženja među ljudima.

Novine za početak svibnja najavljuju posjet ministra vanjskih poslova Hrvatske dr. Mate Granića Beogradu. Naš narod živi u iščekivanju normalizacije odnosa i međusobnog priznavanja dviju država. Najavljuje se i otvaranje auto-puta Beograd - Zagreb za civilni promet, kao i željeznički promet između Šida i Vinkovaca. Ovaj tekst pišem na blagdan Svetog Marka. Danas

naš suradnik, vlč. Marko Kljajić slavi svoj imendan. Danas će, u organizaciji Organizacijskog odbora Dužijance i HKC „Bunjevačko kolo“ ljudi izići na njive, na posvećivanje žita koje će biti bačeno na plodnu bačku zemlju... Vrijeme je otoplilo, proljeće je došlo (a da ga nitko nije tiro, što rekao onaj šeret Bać Stipan). Svi smo puni nade i iščekivanja. Valjda će ova godina bolje ponijeti.

Urednica

Vijesti

Ispravka:

U prošlom broju, omaškom je napisano kako je „gospodin Behlul Nasufi predsjednik Partije za demokratsko djelovanje iz Prešava“. U tekstu je trebalo pisati:

„Behlul Nasufi, predstavnik Partije za demokratsko djelovanje iz Preševa“.

Predsjednik ove Partije je gospodin Rizah Halimi. Ispričavamo se zbog pogreške.

Redakcija

IZMJENE I DOPUNE STATUTA DSHV

Član 3: Posle riječi u **Subotici** dodaje se: Ivana Milutinovića 31.

Obrazloženje: U skladu sa zakonom o Društveno političkim organizacijama potrebno je naznačiti u Statutu naziv sjedišta, ulicu i broj.

Poslije člana 33 koji govori o djelokrugu rada Vjeća, dodaje se novi član 33 a koji glasi:

U vremenu između dviju Skupština, Vijeće zajedno sa predsjedništvom može popunjavati svoje redove na mjesto umrlih članova, onih koji su podnijeli ostavku, trajnije bolesnih, odselili u druge zemlje, kao i zamijeniti one svoje članove koji tri puta uzastopno neopravdano izostanu sa sjednica.

Obrazloženje: Iskustvo u dosadašnje radu je pokazalo da u vremenu od 4 godine, tj. od jedne do druge

izborne Skupštine u Vijeću i Predsjedništvu se upražnjuju mjesta zbog bolesti, nedolaska na sjednice, nadalje preseljenja i ostavki, te se može pojaviti problem kvoruma što bi onemogućilo rad izabranih tijela. Zbog iznjetog razloga se predlaže dopuna statuta. Ovakva odredba je trebala imati mjesto već kod izrade Statuta, te se taj propust sada ispravlja.

Sonta:- U noći između katoličkog Uskrsa i Uskrasnog ponedjeljka, na kućama čiji su vlasnici srpske nacionalnosti, napisani su natpisi „Srbe na vrbe“, „HDZ“ itd. Milicija je obavila očevid, a među ljudima je zavladała uznemirenost.

Pređa još nije poznato tko su autori ovih „poruka“ očito je da nekome ne odgovara smirivanje koje je nakon poznatih ljetošnjih događanja u ovom mjestu pre-

vladalo naporom svih žitelja. Suviše je, naime, providan način da se „optuže“ građani jedne nacionalnosti.

Beograd: U čast Beogradskog maratona, irski pjevač i kantautor Bob Geldof je dan prije, održao besplatan koncert u centru glavnog grada SRJ. Najvaljujući skladbu „o nacionalizmu“, Geldof je okupljenoj publici (oko 30 tisuća njih) rekao:

„Mrzim nacionalizam, jer je zlo, predstavlja ubojstvo, rat, etničko čišćenje... Dolazim iz zemlje u kojoj postoji nacionalizam, i vaša zemlja je zalučena njime. Kao što se ni ja ne želim osjećati odgovornim za nacionalizam u mojoj zemlji, niste ni vi odgovorni za vas ni za politiku vašeg predsjednika Miloševića, koji pravi banana republiku i zato ovu pesmu o nacionalizmu posvećujem njemu.“

INFORMACIJA O SASTANKU RUKOVODSTAVA DSHV I RDSV

U Subotici su se 26.03. 1996. sastale delegacije DSHV i reformske demokratske stranke Vojvodine (RDSV). Delegacije su predvodili predsjednici stranaka mr. Bela Tonković i prof. dr. Dragoslav Petrović.

U dužem iscrpnom razgovoru predstavnici dvije demokratske stranke razmijenili su mišljenje o širokom krugu pitanja i konstatirali:

1. DSHV i RDSV se zalažu za punu normalizaciju odnosa između Savezne republike Jugoslavije i Republike Hrvatske.

2. DSHV i RDSV smatraju da se pitanje statusa i prava manjina moraju riješiti na za sve strane zadovoljavajući način i da rješenja ne mogu biti ispod prava zagarantiranih međunarodnim standarda. Eventualna sporna pitanja treba prioritarno rješavati unutar vlastite države i dijalogom.

3. DSHV i RDSV se zalažu da se svim ljudima koji su napustili svoje domove i koji to žele treba osigurati mogućnost povratka.

4. DSHV i RDSV imaju bliske stavove u pogledu demokratizacije i decentralizacije države, uključujući i autonomiju Vojvodine i kompetencije lokalne samouprave, kao i o mogućnosti stvaranja kulturne autonomije nacionalnih manjina.

5. Dvije stranke se zalažu za ekonomske reforme na bazi široke privatizacije i podsticanja razvoja poduzetništva.

*prof. dr. Dragoslav Petrović,
predsjednik RDSV
mr. Bela Tonković,
predsjednik DSHV*

Novosti iz Subotičke podružnice:

VIŠE KONTAKATA S LJUDIMA NA TERENU

Subotička podružnica naše stranke intenzivira svoj rad: ponovo su aktualni sastanci četvrtkom, a jedna od novosti je i vijest da je novi predsjednik Podružnice Alojzije Stantić, umjesto gospodina Laze Vojnić Hajduk, koji je sada na mjestu dopredsjednika:

—Moram reći na početku — kaže gospodin Alojzije Stantić, da je jedini razlog što je

došlo do izmjene na čelu Podružnice taj što gospodin Vojnić Hajduk ima zaista mnogo drugih obaveza, pa je sam tražio ovi izmjenu.

Imajući u vidu sve dosadašnje aktivnosti, primjetili smo da je došlo do prevelikog broja zaduženja što ga neki od naših članova imaju. Pored ostalih svojih zaduženja, gospodin Vojnić Hajduk sada ima mnoge

obveze oko organiziranja United Games-a i u organizaciji ovogodišnje Dužijance. Uz to, on je potpredsjednik Izvršnog odbora, jedan od rukovodilaca aktivnosti HKC „Bunjevačko kolo“... Obzirom da smo nakon prošlogodišnjih izbora odlučili da ćemo rad i aktivnosti Subotičke podružnice uzdići na viši nivo, u smislu povezivanja s člano-

AKTUALNO

vima po mjesnim odborima, jer aktivnost u nekim odborima nije bila najbolje osmišljena.

Obzirom da sam sada ja preuzeo ovu dužnost, a u predsjedništvu Subotičke podružnice sam od samog početka njezinog osnivanja, od vremena kada je bilo članova onoliko da ih je moglo stati oko jednog stola, bio sam jedan od osnivača DSHV, tako da sam od prvog dana ovdje.

Mi smo svoj postavljeni cilj dostigli na prošlim izborima, kada smo ostvarili ovoliki broj odbornika (10), a svakako nam je želja da taj broj - ako ne povećamo, a ono svakako zadržimo. Obzirom na to da sada nastaju nove društvene prilike, da se sada očekuje smirivanje te ratom izazvane napetosti i nesigurnosti kod ljudi, naša uloga je samim tim značajnija među našim članstvom, napose u cilju omasovljivanja i naravno, ostvarivanja želja ljudi. Želja nam je da taj program počnemo ostvarivati: napravili smo raspored, tako da ćemo svakog drugog četvrtka u mjesecu u Domu DSHV-a u Ivana Milutinovića 31 održavati sastanke Podružnice, i da ćemo barem jednom mjesečno posjetiti po jedan od naših mjesnih odbora da bismo razmjenili

međusobna saznanja, da bi o zbivanjima bili informirani i oni, a i mi - da bismo u kontaktu s njima na terenu mogli vidjeti kakvi problemi postoje.

đanjima u svim odborima podružnice, tako da onaj u Tavankutu zna kakvi su problemi u Žedniku, Đurđinu i obratno. Da to ima svoje svrhe i određenog

Da bismo ovo mogli ostvariti, svakako su potrebna i odgovarajuća materijalna sredstva, pa smo se pobrinuli da nadoknadimo troškove koje će ljudi imati za put itd. Tako ćemo u ovim teškim ekonomskim trenucima moći ljude barem djelomice obešteti.

-Susreti četvrtkom: zamislili smo ih tako da im vratimo nekadašnji sjaj, kad se na tim susretima okupljalo od 120 do 150 ljudi, da osmišljeno pridemo održavanju tih skupova. Planiramo održavati predavanja uglednih predavača - na aktualne teme. Nakon predavanja, ljudi će moći pitati sve što ih bude zanimalo. Potom bismo upoznali nazočne o doga-

učinka vidi se i po primjeru Žednika, gdje je radom aktivista intenziviran društveni život. Treba otići i vidjeti kakvo je sada stanje u mjesnoj zajednici i u samom kulturno - umjetničkom društvu u kojem se sad okuplja veliki broj djece i roditelja. Mi želimo raditi na omasovljavanju, ali ne samo u smislu politiziranja, već u smislu okupljanja, da bi se i na taj način iskazalo naše zajedništvo.

Problemi: jedan od najvećih problema je životna pasivnost ljudi, životno beznade kada čovjek razmišlja o tome kako preživjeti u neizvjesnosti koja vlada. Recimo, na prošlim izborima bilo je teško potaknuti naše ljude - ne da glasuju za nas,

nego da uopće iziđu na izbore! Sad, međutim, vidimo, da će normalizacijom međusobnih odnosa Hrvatske i Jugoslavije i naš položaj biti reguliran i da više nećemo biti građani drugog reda. Mi želimo da naši ljudi budu svjesni svog nacionalnog identiteta, da pronicemo našu kulturu ... I sad srećem dosta djece koja ne znaju tko je, recimo, bio Kokić...

O Hrvatskom narodnom vijeću - mi smo na to gledali kao na jedan od poteza uperenog ka razbijanju našeg jedinstva, da bi se mi određeno vrijeme (a u čemu su djelomice i uspjeli) i ta poticajna grupa krenula je s težnjom da prije vremena dođe do osnutka HNV-a. Poznato je da mi HNV imamo osmišljeno u našem Programu, ali smo formiranje HNV-a stavili u mirovanje, sve dok društvene prilike ne budu omogućile u kojim okvirima i na kojim osnovama može djelovati HNV. A ne ovako - da se skupi petnaestak ljudi koji će nešto kao osnovati sa željom da - pregovaraju. Ne znam samo s kim. Određena procedura se mora poštivati. I zbog toga smo i smirivali situaciju. S ovim HNV-om DSHV nema nikakve veze, unatoč tome što se u organizacijskom odboru HNV-a našlo nekoliko naših članova, čak i iz najužeg Predsjedništva stranke, koji su se priklonili takvoj ideji.

O suradnji s drugim Podružnicama: - Mi svakako želimo da odnose sa svim našim podružnicama i članstvom proširimo ne samo na političkoj, već i razini društvenih odnosa. Želimo razgovarati i o svakodnevnim problemima i načinima da se riješe. Premda je bilo određenih kontakata, nismo baš najzadovoljniji njihovim intenzitetom, želimo se družiti, najviše zbog našeg međusobnog zbližavanja, i u normalnijim uvjetima, zbog čvršće privredne povezanosti. Želja nam je da naš HKC „Bunjevačko kolo“ povežemo i s drugim podružnicama i da se upoznamo sa stvaralaštvom našeg naroda iz drugih krajeva. Na naše značajnije susrete svakako ćemo zvati predstavnike svih naših podružnica. Posebice ćemo to intenzivirati u proslavi Dužijance.

Glas ravnice - Može nam svakako puno pomoći, a to što se do sada nismo dovoljno čuli, ne pripisujem krivnju Glasu ravnice, već nama koji se nismo dovoljno angažirali. Upravo je i to jedan dio našeg programa koji želimo ostvariti - da se i preko našeg glasila Glasa ravnice čuje šta je to Subotička podružnica radila, šta su njeni ciljevi, šta su njene želje...

Obradila: Vesna Kljajić

Subotica je ovih dana domaćin gradonačelnicima evropskih gradova, a koji su okupljeni oko zajedničkog cilja: organizacije United Games-a, manifestacije u kojoj su sudionici djeca između 12 i 17 godina. Kako je član naše Stranke, g. Lazo Vojnić Hajduk jedan od glavnih ljudi u Organizacijskom odboru ove manifestacije, porazgovarali smo s njim o ovoj zanimljivoj priredbi.

- United Games nije asocijacija s nekom velikom tradicijom. Pokrenuta je prije pet godina iz Austrije, s osnovnom idejom da se bavi djecom od 12 do 17 godina. Osnovni cilj je resocijalizacija djece, posebice iz onih sredina koje su duže vrijeme bile u socijalističkim sistemima. Osnova je ideja da se ta djeca približe i uključe u evropski način život. Instrument po kojem bi se to ostvarilo je djeci najprikladniji - igra.

***Prošle je godine Subotica bila domaćin ove manifestacije. Kakva je vaša uloga u njoj?**

- Ja sam od strane Lokalne samouprave imenovan glavnim koordinatorom Igara, a Subotica je punopravni član United Games-a postala prošle godine u Austriji, gdje je do tada bila samo nešto kao promatrač. Tada smo zvanično primljeni u Asocijaciju. Prošle godine smo u povodu pedesete obljetnice UN dogovorili da zajedno sa svim

Manifestacije: United Games

NAŠA DJECA ŽELE MIR

članovima Asocijacije napravimo program s osnovnom temom - MIR - i tako se i zvalo Peace Child. Dogovoreno je da se istovremeno u svim gradovima (njih pet) u isti sat uradi taj mjuzikl, a djeca su dala osnovnu priču mjuzikla iz svoje sredine. Naravno, osnovna je tema bila - MIR. Subotica je zbog neposrednog ratnog okruženja imala tu poznatu priču, a naša su djeca dala svoje mišljenje odraslima - čemu nas vode zbivanja oko nas.

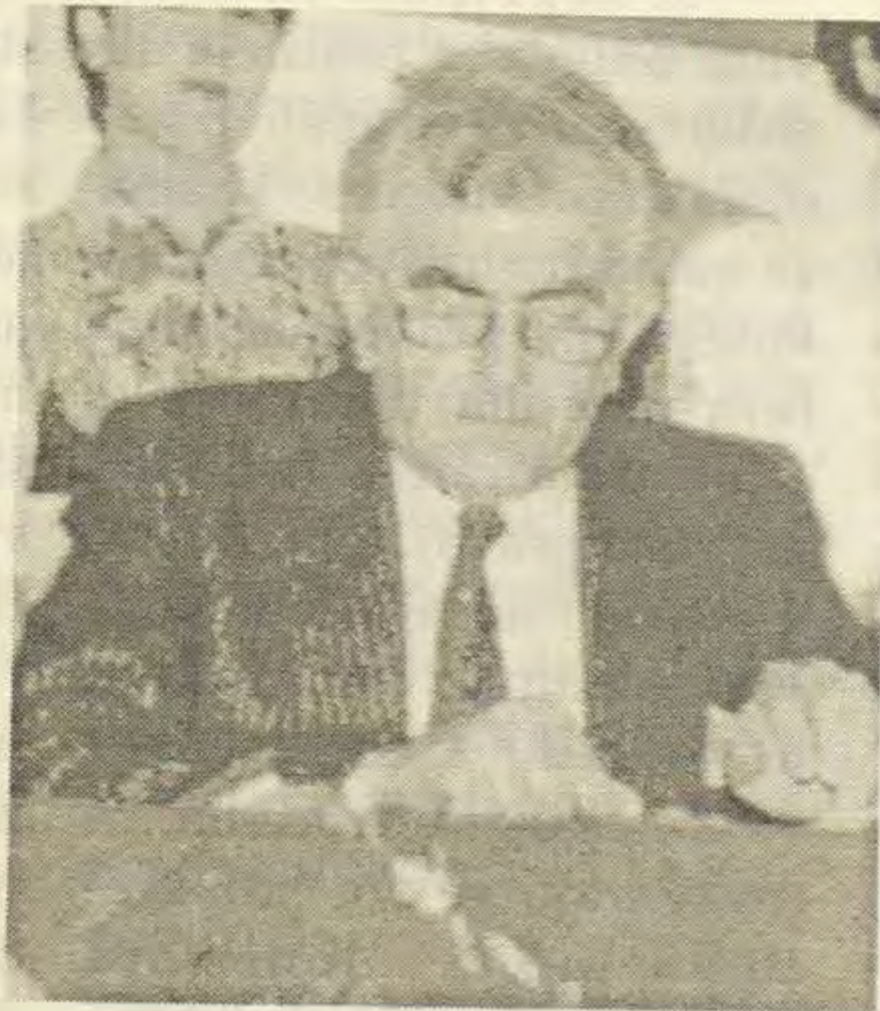
***Pored Subotice, koji su još gradovi u Asocijaciji?**

- Prošle godine su pored Subotice mjuzikl radili Müschlak (Austrija), Berlin (Njemačka), Plzen (Češka), Veszpen (Mađarska) i Hallow - Engleska. Mi smo imali prilike da se prije mjesec dana sastanemo u Munstegu u Austriji gdje smo napravili skraćenu verziju tog mjuzikla i na taj način se družili. Sve je bilo usmjereno ka nedvosmislenoj želji djece za mirom.

*** Kako se desilo da baš Subotica bude grad izabran i primljen u Asocijaciju?**

- To nije po nekom ključu, već po osobnim kontaktima. Mi smo za tu asocijaciju čuli i kontaktirali je, a Pokret za mir u Subotici po-

čeo je prije pet godina - s antiratnim paljenjem svijeća i mirnim prosvjedima građana. Tu je još i trka mira...

***U Subotici se naveli-ko priprema susret gradonačelnika nekih gradova. Pojasnite nam o kakvom se susretu radi?**

-Svake godine se događaju susreti gradonačelnika gradova članova asocijacije. Prošle godine smo se dogovorili da se naš idući susret odigra u Subotici.

***Vidim da se najviše dvoji oko dolaska osječkog gradonačelnika. Je li i Osijek član Asocijacije?**

- Osijek još nije član Asocijacije, već je Predsjednik Asocijacije, gospodin Geis bio u posjetu Osijeku (moram priznati na našu inicijativu), a i zbog samih

kontakata koje je predsjednik subotičke Općine imao s gospodinom Kramarićem u Pečuhu, pa je došlo do toga da će i Osijek kao grad biti potencijalni kandidat za United Games.

***Kakve se aktivnosti pripremaju u ovoj godini?**

- Uskoro se očekuje zasjedanje glavnih članica United Gamesa ovdje u Subotici, gdje će završetak te sesije biti skup gradonačelnika, o čemu smo govorili. Ovdje su sad prisutni predstavnici Češke, Austrije, Mađarske, Njemačke...Sada se prave programi i dogovara o aktivnostima koje će imati United Games. Program je praktično uvijek na neki način ostavljen svakom gradu da ga uradi prema svojim mogućnostima, ali da, razumije se, bude primjeren dječjem uzrastu. Praktično mi odrasli vodimo samo globalnu organizaciju.

Vesna Kljajić

Izjava Vojvođanskog kluba

SAVREMENA AUTONOMIJA VOJVODINE I NACIONALNO PITANJE

Ustav SR Jugoslavije jamči slobodu izražavanja nacionalne pripadnosti i kulture kao i upotrebu jezika i pisama. Takva opšta proklamacija, međutim, nije na adekvatan način konkretizovana pa se pokazuje sasvim nedovoljnom i za sferu individualnih, a pogotovu kolektivnih prava nacionalnih zajednica.

Ustav Republike Srbije sadrži nešto više odredaba, ali pojam nacionalne ravnopravnosti razrađuje isključivo u okviru individualnih prava.

U celini, iako okviri prava na slobodno nacionalno opredeljivanje ni jednim ni drugim Ustavom nisu ograničeni, ustavna razrada tih prava ostala je na sasvi opštem nivou i ne pokazuje se kao odgovarajuća za nacionalnu strukturu stanovništva i realne probleme koji iz toga izvire. Najviše se to ispoljava u Vojvodini u kojoj je nacionalna izmešanost najizrazitija. Utoliko više što u svim opštinama u Vojvodini živi nacionalno mešovito stanovništvo pa pripadnici jedne nacije u nekoj opštini čine većinu, a u drugoj izrazitu manjinu.

Iz nepotpunosti ustavnih odredaba proizašli su zakoni i drugi opšti pojedinačni pravni akti kojima se individualna, a pogotovo kolektivna prava nacionalnih manjina umanjuju u odnosu na ranije stečena i priznata prava, a neretko se u praksi i narušavaju. Konkretno odluke - na osnovu uopštenih ustavnih i zakonskih odredaba - pretvaraju se i u „diskreciono pravo“ donosioca odluke. Ni jedna etnička manjina nije od toga zaštićena u odnosu na etničku većinu. Brojni su primeri uskraćivanja nacionalnih prava u upotrebi jezika i pisma, obrazovanju, kulturi, informisanju, pri zapošljavanju, u sudstvu i javnoj upravi. Najalarmantnije tendencije javljaju se u obrazovanju, jer se sve manje dece upisuje u škole sa nastavom na jezicima nacionalnih manjina, a sve više roditelja, zbog nepovoljnih uslova, usmerava decu na nastavu na srpskom jeziku.

Vojvođanski klub je još u svojoj Platformi za savremenu autonomiju Vojvodine ukazao da proklamovanje i garantovanje nacionalne ravnopravnosti znači da u

Vojvodini, sa nacionalnog stanovišta, niko ne treba da bude tretiran ni kao manjina ni kao većina, niti da ima neka posebna prava, osim onih koja svaku nacionalnu manjinu, u svakoj užoj i široj sredini štite u odnosu na svaku nacionalnu većinu. Baš u Vojvodini, kao istorijski nastaloj višenacionalnoj zajednici sa tradicijom zajedničkog življenja i međusobnog uvažavanja (u Vojvodini nikad nije lansirana parola da je zajednički život nemoguć), u kojoj sve manjine predstavljaju statistički respektabilnu veličinu - realno je moguće dosledno poštovanje i primenjivanje tog principa. Praktična iskustva - neka vekovna, a neka decenijska - pokazuju mogućnost efikasne institucionalizacije rešenja za nacionalno pitanje kroz razne oblike manjinske samouprave, kulturne, personalne i dr. autonomije, nacionalni sastav predstavničkih tela i nosilaca javnih funkcija itd. Sva ta rešenja bila su neretko inspiracija i za druge zemlje Evrope i sveta jer su izviralala iz realnog sagledavanja životne situacije.

Vojvodina je višestruko složena celina. Ne samo

nacionalno i konfesionalno, nego i istorijski, kulturno, civilizacijski, privredno. Osim toga, ona je po svim tim segmentima specifična i različita u odnosu na druga područja Srbije i Jugoslavije. Iz tih specifičnosti i različitosti i proističe objektivna težnja protiv uprosečavanja i za autonomiju Vojvodine u demokratskoj Srbiji i Jugoslaviji. Jer, autonomija je najpovoljniji okvir za uspešno rešavanje etničkih i kulturnih problema i ostvarivanje ekonomskih interesa na ovom području. Baš zato što se u procesu donošenja društvenih odluka i institucionalnog organizovanja moraju istovremeno uzimati u obzir i ekonomske i etničke i istorijska i kulturne i druge komponente. Za to su objektivno zainteresovani i Srbi i Mađari i Hrvati i Slovaci i Crnogorci i Rumuni i Rusini, a isto tako i seljaci i radnici i inteligencija - jednom rečju svi koji ovde žive. Iz tih razloga Vojvođanski klub smatra da teritorijalna autonomija na nacionalnoj osnovi (teritorijalna manjinska autonomija) nije primereno rešenje za Vojvodinu kao celinu, ni za bilo koji njen deo. Kao što Vojvodina u celini nije i ne treba da bude ni Srpska, ni Mađarska, ni Slovačka itd. nego da pripada svim građanima koji u njoj žive, tako ni jedna opština ili okrug ne treba da budu ni Srpski, ni Mađarski itd. nego da pripadaju svim građanima. Etnička pitanja,

dakle, u Vojvodini ne treba rešavati vezivanjem za ograničenu teritoriju, nego za ceo etnički korpus u opštini, regiji, Pokrajini, kroz te razne oblike kulturne, personalne i dr. autonomije. U tim institucijama uspešnije i celishodnije mogu se rešavati mnoga progra-mska, materijalna, kadro-vska i druga pitanja u oblasti kulture, obrazovanja, info-rmisanja, itd.

Sve su to razlozi zbog kojih Vojvođanski klub svojim aktivnostima podstiče stvaranje takve klime i raspoloženja među građanima Vojvodine da postanu dominantna svest o neophodnosti ostvarivanja pune autonomije Vojvodine, kao preduslovu za ukupan razvoj, za bolji život svakog pojedinca koji živi u Vojvodini, bez obzira da li je u njoj rođen ili je ranije ili kasnije došao, bez obzira na nacionalnu pripadnost. Još samo u takvoj autonomnoj Vojvodini mogu ostvarivati svoje vitalne interese i, kako svoja pojedinačna prava i slobode, tako i kolektivna prava svoje nacije ili nacionalne manjine.

Vojvođanski klub smatra da bi najbolje bilo u ovom duhu dopuniti ustavna rešenja. Međutim, prihvatljiva bi bila i zakonska razrada ustavnih odredaba kojima bi se precizirala individualna i kolektivna prava u ostvarivanju nacionalne ravnopravnosti. Tu bi spadalo prilagođavanje

izbornog sistema koji bi uvažio princip pozitivne diskriminacije i obezbeđivao takvu strukturu predstavničkih tela i nosilaca javnih funkcija koja bi približno odražavala nacionalnu strukturu stanovništva, zatim zakonska zaštita svake etničke manjine u odnosu na etničku većinu u svakoj užoj i široj sredini, određivanje prava i odgovornosti institucija u oblasti kulture, personalne itd. autonomije (nacionalni odbori, veća, sabori itd.).

Vojvođanski klub ističe ovde, kao i u svojoj Platformi za savremenu autonomiju Vojvodine, najopštije principe rešavanja nacionalnog pitanja u okviru autonomne Vojvodine. Još bolju i konkretniju razradu treba očekivati od interesnih i drugih nacionalnih organizacija. Jer, pripadnici jedne etničke grupacije najbolje sami mogu definisati koliko se osećaju ravnopravnim i kako tu ravnopravnost treba obezbeđivati. Usaglašavanjem tih viđenja, uz polazni princip da prava jedne etničke grupe ne smeju ni na koji način ograničavati prava druge etničke grupe - može se doći do najboljih tradicionalnih i novih rešenja.

Stanimir Lazić,
predsednik

Jubileji: tri godine dobrotvorne zajednice *Amor vincit*

TEŠKO VRIJEME ZA DOBROČINSTVA

Održavanjem treće godišnje Skupštine dobrotvorne zajednice „Amor vincit“, obilježene su tri godine djelovanja i rada ove humanitarne udruge. Nakon svete Mise zahvalnice koju je u katedrali služio vlč. Stjepan Beretić, u prostorijama Katoličkog kruga odražana je sjednica Skupštine.

Skupštinom je predsjedala Milka Vujević, koja je srdačno pozdravila nazočne goste i aktiviste Dobrotvorne zajednice. U pozdravnoj riječi gostiju, predstavnik Vox Humane izrazio je zadovoljstvo zbog dobre suradnje dviju humanitarnih organizacija, dok je predstavnica Kola srpskih sestara svima poželjela bolja vremena s manje unesrećenih ljudi.

Dopredsjednica Subotice, Stanka Kujundžić je u svom pozdravnom govoru istaknula kako je od osnutka redovna članica Kola srpskih sestara i Dobrotvorne zajednice Amor vincit, napominjući važnost i potrebu humanitarnog rada u našem gradu.

Izvješće o radu Dobrotvorne zajednice podnijela je predsjednica zajednice Ana Kopunović. Izvješće se odnosilo na period ožujak 1995. - travanj 1996. godine i odraz je otežanog rada i vrlo loših prilika na terenu.

U spomenutom periodu primljeno je i podijeljeno mnogo manje robe nego u prethodne dvije godine. Kada znamo da radnici ne primaju gotovo nikakve plaće, fondovi od vitalnog značenja za podmirivanje socijalnog minimuma su prazni, kada je za preživljavanje četvoročlane obitelji potrebno dvije i pol prosječne plaće, jasno je da je potpora ove humanitarne organizacije neophodna, ali pomoć kojom raspolaze suviše je mala za narasle potrebe - istaknula je Ana Kopunović.

U ovoj ovakvoj situaciji, Dobrotvorna zajednica Amor vincit je ipak u više navrata podijelila obiteljske pakete i pakete za staračka kućanstva, potpomogla je nabavku školskog priobora za djecu, te za 30 obitelji nabavila po jedan četvorni metar drva. Ne treba ni spominjati da su potrebe bile daleko veće.

U spomenutom periodu više puta su darivani lijekovi Subotičkoj bolnici, „Kolevki“, Gerontološkom centru, a veća količina ustupljena je i Vox Humani.

Tijekom siječnja 1996. podijeljena je pučanstvu zadnja količina bebi hrane, dok je još za podjelu ostala samo manja količina hrane za stariju djecu, rekla je Ana Kopunović. Za uskrš 1996.

godine, Amor vincit je podijelio 150 paketa hrane.

- I pored smanjenog obima pristigle pomoći, bili smo prisutni u našem gradu i još uvijek smo prilično toga uspjeli obezbijediti stanovništvu uz pomoć naših donatora i dobrotvora, kao i angažiranjem DSHV-a, istaknula je Ana Kopunović.

Što se tiče suradnje s drugim humanitarnim udrugama, naglasila je da je u proteklom periodu suradnja s „Crvenim križom“, Komesarijatom za izbjeglice intenzivirana, a tradicionalno je vrlo dobra s Caritasom i Vox humanom. Ovo je posebice došlo do izražaja u kolovozu, kada su mnogi nevoljnici iz Srijema potražili pomoć od Dobrotvorne zajednice Amor vincit. U suradnji s „Crvenim križom“ i Komesarijatom za izbjeglice, Amor vincit je ovim nesrećnim ljudima obezbijedila smještaj i ishranu, a kada se pritisak u Srijemu smanjio, mnogi su se vratili kućama. Još uvijek se sporadično javljaju, najviše Hrvati iz Bosne čiji se smještaj rješava na najbolji mogući način, dok im se ne izdaju potrebna dokumenta za dalje putovanje.

Predsjednica zajednice je zatim rekla da su aktivisti svojim nesebičnim zalaganjem doprinjeli boljem radu

Amor vincita i u najtežim vremenskim uvjetima. Zajednica danas broji više od 100 članova, od kojih se veći broj ozbiljno i savjesno uključio u rad.

- Meni kao predsjednici osobito je drago da su naši aktivisti ljudi od velikog povjerenja, koji prihvaćaju svaki našu akciju i uvijek nađu vremena za svoje susjede. - rekla je Ana Kopunović.

Svoje izvješće predsjednica je zaključila sjećanjem na preminulog fra Efrema Kujundžića, koji je bio veliki dobrotvor zajednice. Premda je živio u Beču, uvijek je bio uz svoj narod i više puta godišnje mu je donosio pomoć. Njegovom smrću u veljači 1996. godine, naš narod je ostao siromašniji za još jednog dobročinitelja i čovjeka dobre volje.

Skupština je nastavljena izvješćem o finacijama, te izvješćem Nadzornog odbora, u kojem je izloženo da se osnovni troškovi funkcioniranja Zajednice podmiruju iz budžeta Skupštine općine Subotica, te da je zajednica oslobođena plaćanja zakupa, što uvelike olakšava njen rad. Poslovna 1995. godina je završena s pozitivnim finansijskim rezultatom, a što je potvrđeno i od strane Nadzornog odbora. Izvješća su jednoglasno usvojena.

Lidija Molzer

Pojave:

Radnici i interesi

Tvornice „Solid“ na ivici propasti. „Zorka“ u kolapsu. „Agrokombinat“, „Željezničar“, „8 mart“, „Agrokombinat“... Žiro račun poduzeća blokirani, krediti neotplaćeni, kamate enormne, proizvodnja gotovo naništici, zarade neisplaćene, a radnici?

Odist se pitamo dje su tu 5,5 tisuća radnika, gdje u njihove obitelji, te da li se netko drugi pita i preispituje svoju savjest sprav ovog pitanja?

Ovih su dana, naime, najavljeni mnogi štrajkovi i protesti zaposlenih u privredi koji već mjesecima ne dobijaju niti zagarantovanu zaradu, a cijena nekakve „korpe“ sve je viša. U situaciji krajnje socijalne bjede radnika, istina se prijeti od strane finansijskih ustanova „pismom upozorenja i dobronamernih sugestija“ da će u slučaju protesta pred bankom ista podneti krivične prijave protiv štrajkačkog odbora, a zatražiće i zaštitu službe bezbjednosti. Da bi se radnicima pokazalo da ne mogu štrajkati kad hoće, a potom gdje hoće, upozorenju je pribjeglo i Ministarstvo unutarnjih poslova, pozivajući se na odluku Skupštine općine Subotica da se javni skupovi mogu održavati samo na za to određenim mjestima. Tako je najavljeni protest

„Solidovih“ radnika pred bankom definitivno „pao u vodu“.

Općinski sindikat je, da bi ostao na „liniji“ klasnu borbu sprovodio sastancima, nakon kojih je postalo jasno da se radnici na svoja prava (čitaj: golu egzistenciju) mogu izboriti samo izlaskom na ulice, kako bi potakli razume ministarstava, republiku vladu pa i regionalnu komoru u Subotici da se konačno pozabave privredom. U pravu je i onaj koji kaže da se štrajkom ništa ne postiže, da od toga situacija neće biti bolja, ali se pitamo da li postoji još neka zakonska mogućnost da zaposleni iskažu svoje nezadovoljstvo neadekvatnim vođenjem privrede i ekonomije.

„Vrzino kolo“ je započelo nepravičnom privatizacijom, uvođenjem kolektivnih ugovora te davanjem gotovo neograničene vlasti ravnateljima poduzeća koji su za vrlo kratko vrijeme na novonastalim uvjetima osnovali vlastita paralelna poduzeća. Radnici su se našli na listi viška radne snage, bez obzira što rukovoditelji nisu znali ili nisu željeli da se prilagode uvođenju konvertibilnog dinara, već su se „bogato“ služili hipotekarnim kreditima. Firme milionske vrijednosti su privatizovane za „Šaku“ dinara, da bi ih na koncu založili kao

pokriće na kredite. Ravnatelj su, kao i u stara dobra vremena, pribjegavali reorganizacijama, transformacijama čineći liste viškova radne snage, vjerujući da ako se oslobode radnika proizvodnja neminovno porasti. Pošto se ovo nije dogodilo, ali su zato tvornice ostale bez većine stručnjaka, kao spas je došla međunarodna blokada SRJ. Istina, proizvodnja i prodaja ne moraju rasti, ali se bar mogu isplaćivati najminimalnije zarade i radnici poslati „na čekanje”. „Na čekanje” na posao radnici su išli iz više razloga: imali su više vremena za „sivu ekonomiju”, za vrijeme koje bi proveli na radu obradili su svoje posede, dok su neki jednostavno „čekali”, jer su na radnom mjesu bili nepoželjni ili nisu imali posla. Međutim krediti i kamate poslovnih banaka učinili svoje. „Avramovićem” dinar je po ko zna koji put pretočen u kredit koji nema šanse da se otplati, a banke trljaju ruke zbog nastale nelikvidnosti. U uvjetima suspenziranе međunarodne blokade čekaju da Narodna banka Jugoslavije na čelu sa gosp. Avramovićem popuste i pristupe štampanju novca. Dalje slijedi već dobro oprobani scenario inflacije. Ne bi banke smjele ovo činiti, niti bi se „čika Avram” vratio sa sastanka sa MMF-om neobavljena posla da najodgovornijima nije stalo do „natezanja konopca” sa gladnim

radnicima. Jer, kako smo nekada učili, proleterijat je snaga koja za svoju klasnu borbu koristi sva sredstva. Jedino se ovako mogu obrazložiti „dobronamjerne sugestije” financijske ustanove na čijem čelu je u funkciji ravnatelja dr. Nenad Vunjak, ujedno predsjednik općinskog SPS-a, a bivši ravnatelj „Solida”.

Došli smo s konca na početak. Vrlo je tanka nit koja nas dijeli od jedne pravične privatizacije cijele svojevremeno nacionalizirane imovine, ali je isto tako tanka ako ne i tanja nit koja nas dijeli od neke nove kvazinationalizacije.

U prilogu ovome ide činjenica da se nakon više godina iznešene privatizacije uspjela tvrditi približno točne vrijednosti privatizovanih firmi. Ako je vjerovati najnovijoj procjeniteljskoj metodi ispada da je do sada privatizovano svega nekoliko postotaka od prave vrijednosti firmi.

Stoga ne čudi niti nekakva tvrdnja da iza radničkog nezadovoljstva i radnika raspoloženih za sveopći protest smišljeno stoji „netko drugi”

Lidija Molzer

**NE ZABORAVITE !
SVAKOG DRUGOG
ČETVRTKA SASTANAK
SUBOTIČKE
PODRUŽNICE.
DOBRO DOŠLI !**

Subotička podružnica

KALENDAR SUSRETA ČETVRTKOM U 19 SATI

svibanj

- 2. V

-16. V

lipanj

-13. VI

-27. VI

Srpanj i kolovoz

- *nema sastanaka*

rujan

- 5. IX

-19. IX

listopad

- 3. X

-17. X

studeni

- 7. XI

-21. XI

prosinac

- 5. XII

-19. XII

**Sastanci će se
održavati u
Domu DSHV-a,
u Subotici,
Ivana
Milutinovića 31.**

Hrvati u Makedoniji

U Republici Makedoniji već dvije i pol godine djeluje Makedonsko-hrvatsko društvo, a početkom ove godine osnovana je i Zajednica Hrvata.

Samim osnivanjem Makedonsko-hrvatskog društva čija se aktivnost svodi na organiziranje raznih priredbi i predavanja, osjetila se potreba i za stvaranje asocijacije samo za Hrvate, koja bi se bavila i nekim problemima s kojima se susreću u svakodnevnom životu, a prije svega pokušala okupiti sve Hrvate na jedno mjesto, kako bi se upoznali između sebe i družili.

Naime, u Makedoniji prema zadnjem popisu stanovništva ima oko 2200 Hrvata, međutim, činjenica je da su se ranije vrlo malo poznavali između sebe, usled čega je većina odlično naučila makedonski jezik, ali je pomalo počela zaboravljati svoj maternji hrvatski jezik. Zato, osnovni cilj Zajednice je pridonijeti otvaranju Hrvatskog kulturnog centra

s bogatom bibliotekom, kao i organiziranju dodatne nastave hrvatskog jezika za djecu. Pored toga, Zajednica se zalaže i za stvaranje povoljnijih uvjeta za putovanje u Hrvatsku, obzirom da su ratom u Hrvatskoj i BiH prekinuti svi putovi, osim zračnih, a koji je zbog skupeće nedostupan mnogima. Malo je Hrvata koji su u zadnjih pet godina posjetili Hrvatsku, što ih automatski udaljuje od svoje prve domovine. Možda je zanimljivo reći kako su i kada prvi Hrvati došli u Makedoniju: organizirano počinju dolaziti još u Kraljevini Jugoslaviji zajedno sa mnogobrojnim Srbima kao činovnici, žandarmi, učitelji, zemljoradnici... U većem broju dolaze nakon drugog svjetskog rata i to najviše profesori sveučilišta i umjetnici, koji su kao nepodobni za socijalističku Jugoslaviju bili po kazni upućivani u Makedoniju. Mnogi od njih veoma su puno pridonijeli znanstve-

nom i kulturnom razvoju Makedonije osnivanjem fakulteta, znanstvenih i kulturnih institucija. Među mnogim spomenut ćemo svjetski poznatog dirigenta maestra Lovru Matačića, koji je osnovao Makedonsku operu i Makedonsku filharmoniju za vrije svog skoro desetogodišnjeg djelovanja u Skopju.

Zatim treba reći da ima puno Hrvatica udatih za Makedonce koji su nakon drugog svjetskog rata masovno studirali na Zagrebačkom sveučilišti, dok su Hrvati dolazili s bivšom armijom i oženivši se makedonkama ovdje ostajali. I danas u makedonskoj Armiji ima dosta Hrvata koji su ostali nakon povlačenja JNA iz Makedonije 1992. godine.

Za Glas ravnice
Marija Damjanovska,
Predsjednica Zajednice
Hrvata u Makedoniji

GLAS RAVNICE - Glasilo Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini - urednik: Vesna Kljajić, Uređivački savjet: Lazar Merković, Milivoje Prčić, Marko Kljajić, Stipan Bošnjak, Stipan Knezi, Ivo Kujundžić, Izdaje: DSHV, 24000 Subotica, I. Milutinovića 31., tel & fax: (99381) (024) 51-348; ž. r.: 46600-603-4-3338 SPP Subotica, HRID Subotica, List je registriran kod Ministarstva za informacije Republike Srbije pod brojem 2087. Naklada 1800 primjeraka. Glas Ravnice izlazi mjesečno. Godišnja pretplata: tuzemstvo 60,00 din, inozemstvo 180,00 din. Tisak studio „Bravo“, Braće Majera 43/a, 24000 Subotica

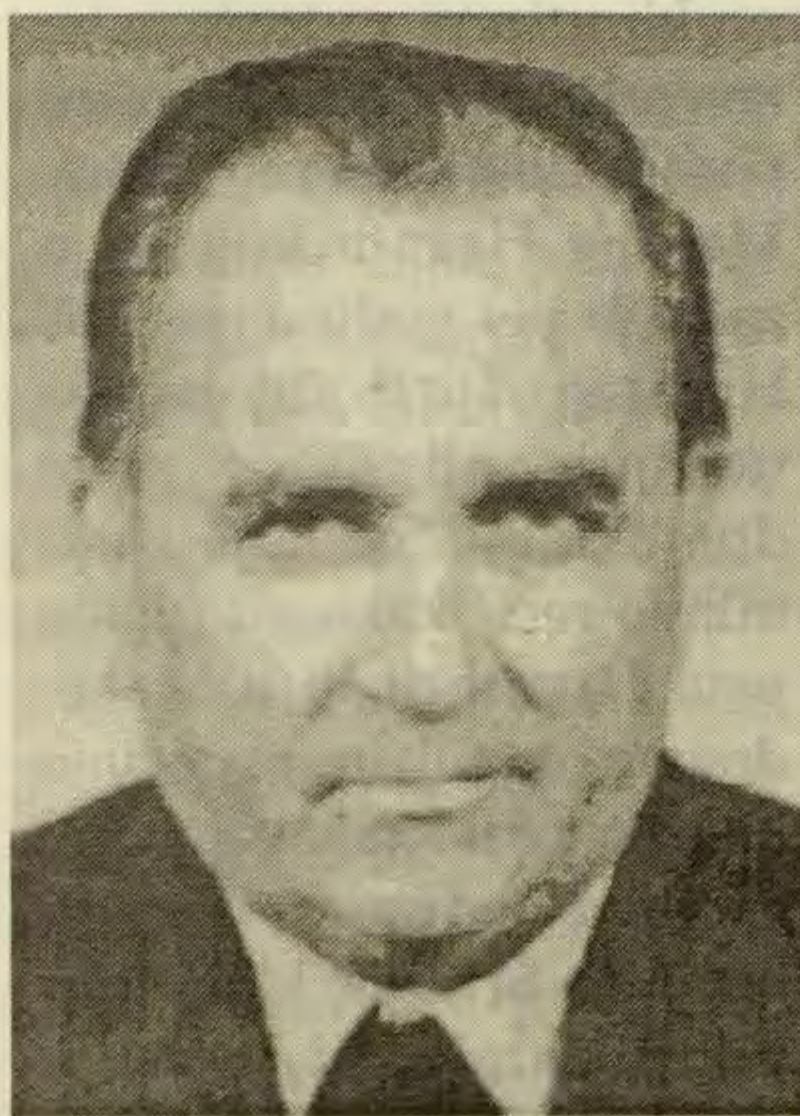
Interview: Stjepan Miler, biskupski vikar Petrovaradinskog dekanata

DRŽAVNA GRANICA NIJE GRANICA BISKUPIJA - PETROVARADIN ĆE UVIJEK PRIPADATI ĐAKOVAČKO SRIJEMSKOJ BISKUPIJI

S gospodinom Stjepanom Milerom razgovaram u njegovom uredu u Petrovaradinu. Prva tema razgovora bila je posjeta msgr. Milera Iloku i Misa koju je na uskr predvodio u tamošnjoj crkvi Ivana Kapistrana. I premda to nije prvi put da msgr. Miler odlazi u Ilok, ovaj je put nešto drugačije - zbog prisustva inozemnih diplomata, Hrvatske vlasti, te medijske promocije koja je ovom događaju data.

***Mislila sam da će svetu Misu predvoditi msgr Ćiril Kos?**

-Najpre vam moram ispričati da naš biskup nije mogao prisutvovati, jer - nije imao kojim putem doći - da dođe iz Đakova, nije mu se garantirala bezbjednost, a da u Ilok dođe s teritorija Srbije, odgovoreno je kako je „ovo druga država koja s tom oblasti nema nikave veze“. Naši biskupi za vrijeme rata nisu mogli u ove krajeve, jer im nije garantirana bezbjednost. Tako je ostalo na tome da ja odem u Ilok. Kad smo stigli, vidjeli smo da su nam bile pripremljene „demonstracije“ - oličene u liku dvadesetak mladića koji su držali transparente s napisima „Ovo

je Srbija“, „Vukovar je srpski“, „Milošević nas je prodao“ i jedna upućena generalu Klajnu - „Kauboju, vrati se kući i čuvaj krave“. No, kod njih je bila očita razočaranost u ideju zbog koje su krenuli u rat.

***Koliko je vjernika bilo i koje starosne dobi?**

- Bilo je oko 400 vjernika, od čega trideset dvoje djece. Ostalo su bili mahom stariji ljudi, Hrvati i Slovaci iz Iloka i okolnih sela. E sad, ako uzmete u obzir da je iz obitelji netko morao ostat i kod kuće, onda Vam je jasno koliko je ljudi tamo još ostalo. Njihov je položaj bijedan, no sad više

nisu toliko uplašeni za svoje živote.

***Što mislite, hoće li se ovo područje moći integrirati mirnim putem?**

-Bez obzira kako se integrira, bit će dosta onih koji će to područje napustiti. Sad je pitanje hoće li se dozvoliti, kao u Sarajevu, da sve unište i zapale prije nego odu.

***Kako je u Srijemu?**

-Za sada je mirno. U Đakovu su ponosni što naši svećenici nisu napustili narod. Ovdje dolaze ljudi koji su se nakon „Bljeska“ i „Oluje“ nastanili u okupiranom dijelu naše biskupije i pokušavaju razmijeniti kuće i stanove. Naši se ljudi pitaju što će se desiti ako reintegracija ne bude išla mirnim putem. Sve ovo vrijeme pisao sam na sve strane - u Srbiji nije rat, pa naše crkve gore i lete u zrak - zapaljena crkva u Neštinu, Kukujevcima, Gibarcu...U Vašici je crkva do temelja srušena...

***Spominje se nešto u smislu da bi se ovaj dio Vaše biskupije morao pripojiti ili beogradskoj ili bačkoj biskupiji, ako ni zbog čeg drugog, ono zbog novostvorene državne granice?**

INTERVIEW

- Ne znači da državne granice moraju automatski biti i granice biskupija, posebno što ovdje postoje vrlo opravdani razlozi da mi i dalje budemo u okviru đakovačko-srijemske biskupije. Ako to ne bude, tko će onda ostati u Srijemu s narodom? Hoće li se ovamo slati misionari? Svoj opstanak ne vidimo drugačije nego u okviru naše sadašnje biskupije. U protivnom slučaju, nikoga se ne može prisiliti da ostane na ovom teritoriju. Mi smo rođeni da budemo u đakovačko-srijemskoj biskupiji. I zato smatramo da bi takav potez bio vrlo štetan i pogrešan i po pitanju katoličke Crkve i po pitanju vjernika. Naši vjernici su najvećim djelom Hrvati i ne bi bilo poželjno da ovaj dio bude misionarski. Tako da mislim da neće doći do toga da se mi inkorporiramo ni u Beogradsku, ni u bilo koju drugu biskupiju.

***Kako ste zadovoljni načinom na koji DSHV zastupa Srijem i probleme srijemskih Hrvata?**

- Mislim da je sad Srijem - i narod i katolička Crkva došao „na dnevni red“ i da je sad situacija poboljšana, ali još uvijek ne dovoljno. Ovaj dio naše Biskupije je temeljito načet, da ne kažem uništen. I ono što čini kardinal Puljić za Sarajevsku biskupiju i biskup Komarica za Banjalučku, čine i naši biskupi i svećenici, ali mi se čini da se još uvijek ne daje dovoljno značenja ni Katoličkoj crkvi, ni hrvatskom življu na ovim prostorima. No, moram reći da je DSHV učinio mnogo da se naš glas čuje. Srijemski Hrvati žive u nešto

drugačijim uvjetima od Hrvata iz Bačke, gdje imate mješanje identiteta - Hrvat, Šokac, Bunjevac, što ovdje kod nas nikada nije dolazilo u pitanje. Ali, hvala dragom Bogu, sad stvari dolaze na svoje mjesto. Smirivanjem stanja dolazi do izražaja i ljudski element, pa na račun isticanja lokalnog ili individualnog stradava cjelina. No, možemo ići raznim putovima, ali cilj nam mora biti- dobrobit svoga naroda.

***Kako ste živjeli i radili kao vjerski službenik za vrijeme stare vlasti?**

- Za vrijeme komunizma jedini način pokazivanja revolta prema režimu bio je da se dolazi u crkvu. Jer je crkva mnogo uradila da se očuva identitet hrvatskog naroda. Za vrijeme komunizma, hrvatski komunisti su bili prvo komunisti, pa tek onda Hrvati. Oni su stvarali tu neku Yu naciju. Hrvatski su se komunisti izjašnjavali kao Jugoslaveni. I kako si u to vrijeme mogao protestirati? Tko god je bio na nekom položaju, čak i nižem, nije smio kontaktirati sa svećenikom. A šta reći za ovo vrijeme sada, evo vam primjer ide jedna starica, Mađarica i ispred crkve sretne dvojicu dječkića od svojih desetak - dvanaest godina i jedan od njih kaže drugom - e, OVO JE USTAŠKA CRKVA! Kad ih je starica opomenula da se tako ne govori, rekli su joj - ma, ćuti ti baba, ti si Mađarica, znamo mi da je ovo ustaška crkva!

*** A u školi smo uglavnom slušali o kolektivnoj krivici hrvatskog naroda...**

-Najteža etiketa hrvatskom narodu je etiketa da su Hrvati ustaše. To je jedna politika od posle rata, a da naši komunisti nisu učinili napore da ta ljaga nacionaliste i fašiste spadne s našeg naroda. Ove mlađe generacije i ne znaju tko su ustaše. Uostalom, zna se i tko je poslije rata mogao biti ambasador Jugoslavije u svijetu...

***Čula sam da su Hrvati uglavnom bili pisarčići, ili neki službenici u sporednim konzulatima...**

-Tako da je to bila smišljena politika koja se sprovodila na račun jednog naroda ...

***Kako je sve ovo počelo?**

-Gazimestan je bio fatalan, a prije njega SANU - i oni su kreatori te politike i danas. Ne mislite valjda da politiku stvara Karadžić ili ne znam tko? Tko je autor parola o „nebeskom narodu“, narodu u jednoj državi itd.

***Je li s Daytonom srušen mit o velikom srpstvu, nebu, moštima i korjenju?**

-Dayton je samo odjek nečega što se dogodilo u Hrvatskoj i Bosni. U Hrvatskoj je poražen mit o nepobjedivosti, ali to je ideja koja je gajena godinama. Mislim da je tu crkva zatajila. Pravoslavna crkva, sa svojom inertnošću, naglašavajući toliko nacionalnost, a ne Evandjelje. Jer, ako generacije nisu odgajane u jednom evanđeoskom duhu - čujem od kolega da mnogi ne znaju niti molitve - ako se ne održava vjeronauk s djecom... I čudi me kako se više ne insistira u srpskom parlametu da se u škole uvede vjeronauk...

INTERVIEW

***Taj je zahtjev srbijanska Skupština već jednom odbila...**

– Ali zašto se ponovo ne inzistira? Ono što se očekivalo na ovim prostorima, nakon uvođenja višepartijskog sistema da će Crkva dobiti novi zamah, totalno je razočaralo, a s druge strane, čuo sam od pravoslavnih vjernika da su mnogi od njih (u odrasloj dobi) kršteni bez ikakve pouke. Tu je fatalnost - ako se Evandjelje ne pozna, ne može se ni voljeti, ni ostvarivati. Ja mogu voljeti nešto i za to se žrtvovati, samo ako to nešto dobro poznajem. To je ono što se dešava sada, jer je zatajilo - poznavanje Evandjelja.

***Pričajmo malo o Srijemu... Rođeni ste u Rumi, iz srijema ste na školovanje otišli 1947., a vratili se 1966... Kad je počelo stradanje Srijema?**

– Stradanje našeg naroda pratim od djetinjstva: prva tragedija koju pamtim bila je 1944. godine kad je bilo to tzv. oslobođenje. Tad su najviše stradali Hrvati u mješovitim sredinama - gdje su ubijani samo zato što su Hrvati. S punim pravom mogu reći da je moj župnik Ivan Lakajner, starac, ubijen. Samo zato što je Hrvat, katolički svećenik. Nikad se politikom nije bavio,

bio je ozbiljan, fini gospodin. I nije samo on tako ubijen. Mi smo doživjeli streljanje četrdeset Hrvata - jer je to ražio

godina govorio i biskupu i kardinalu da se o nama dovoljno ne govori, a i mi smo ovdje dio hrvatskog naroda.

Mnogo puta sam predbacio i hrvatskim komunistima (recimo, Zmajiću, koji je bio predsjednik Sabora) - na njegov upit - pa kako Vi u Srijemu - rekao - Dobro da znate da uopće postojimo. A u saboru se za nas nikad nije čulo, ni zauzimalo! A kad su kod mene dolazili razni direktori iz Hrvatske, nisu mogli da se načude kako u Petrovaradinu postoje hrvatski natpisi i hrvatska imena ulica. Ovdje su živjeli ljudi iz hrvatske povjesti. Sad se to mijenja, to što nije smetalo ni komuniste, ni žandare iz stare Jugoslavije,

jedan otac, čiji je sin, partizan, poginuo. I to je izvršeno. A da ne govorimo o tome kako su ljudi gubili živote samo ako bi se i našalili, kao neki Pajo Zvrc, koji je pozvao nekog susjeda na rakiju, pa ovaj zaključio posle toliko godina da je poziv - Ajd na rakiju, mater ti racku - uvredljiv. Nakon toga je mnogo ljudi otišlo. I zato kažem da stradanje hrvatskog naroda ovdje nije samo sada, već je mnogo duže.

I zato moram reći da sam mnogo puta tijekom svih ovih

sada smeta, pa su velikom broju ulica promjenjeni nazivi... Frankopanska je sada Koste Nada, Zrinska je Patrijarha Rajačića i tako dalje... Taj genocid nad Hrvatima se intenzivno sprovada, a ja uporno ponavljam ono što sam u jednom interviewu 1990. godine rekao - mi ovdje ne slavimo tristotu obljetnicu dolaska pod patrijarhom Čarnojevićem... Mi smo tu oduvijek - Mi smo starosjedioci. Imali smo suživot, a sad nas se etiketira.

*Kako se braniti od nasilja, primitivizma i sile-džija? Kako opstati ovdje - narod o tome nije razmišljao dok ga nije snašlo. I što sad?

-Ja sam više puta izvješćivao sva nadležna ministarstva, slao izvješća, zahtijevao, molio da ne dođe do onoga do čega je došlo - i često sam kao objašnjenje mogao čuti kako je to „samo odjek onoga što se događa u Hrvatskoj“, kao, to je reciprocitet. To me je strahovito smetalo - ne ulazim u to kako su i da li su Srbi u Hrvatskoj prihvatili hrvatsku vlast - da li su dizali revoluciju ili nisu, da li su imali oružje ili nisu, ali ne želim nikakvu komparaciju između njih i nas ovdje. Mi, ovdašnji Hrvati ostali smo ovdje, jer smo lojalni građani ove države. Bilo je navikano kao imamo oružje, pa su mnogi stanovi i kuće pretraživani - pa nisu našli ništa. Ni jedan od nas nije bio suđen ni za kakvo djelo protiv države - to vrijedi i za naš narod i za svećenike. Svećenici su ostali svi do jednoga, osim župnika iz Šida koji je bio maltretiran i tučen toliko da mu je zdravlje ugroženo. Morovićkom župniku su prijetili da će isto tako proći, Kukujevačkog župnika su pretrasali i po nekoliko puta u toku jedne noći... isto se dogodilo i s našim redovnicima u Petrovaradinu...

O Momi Radoviću, četniku pokajniku i književniku iz Indije

PISANA RIJEČ JE VJEČITA

„Prvi srpski pokajnički roman napisao sam jer su moja djeca mislila da sam poludio dok sam u Vukovaru gledao kako naša vojska odvozi hrvatske civile u smrt.“

Ovo je naslov u tjedniku „Nacional“ od 8. ožujka, gdje je objavljen razgovor s Momom Radovićem književnikom iz Indije i prvim četnikom pokajnikom koji je to javno objavio.

Radović kazuje kako je 1991. godine primio srpske izbjegličke obitelji u svoje kuće u Beški i Indiji. Ti Srbi su u njegovoj radionici pravili bombe i oružje, kojim su napadali Hrvatsku, razarali Vukovar. Baš u tom hrvatskom Vukovaru, Momo Radović gledao je srpske zločince kako pale i ubijaju hrvatske civile. I sam kazuje, kako mnogi vukovarski civili nisu mogli pucati, a na njih su pucali, samo zato što su Hrvati. U svojoj ispovjedi Momo Radović kazuje kako ga sada muče sjećanja i noćne more, kako se kaje i piše roman „Trpinjska cesta“, u kojem optužuje i Miloševića i Šešelja za zločine u Vukovaru. Kazuje

kako je spriječio dvojicu Šešeljevih četnika iz Čačka da miniraju hrvatske kuće u Slankamenu i crkve po Srijemu. Poslije je te četnike vidio kod Vukovara kao Šešeljeve ljude. Sve će to naći mjestu u njegovom romanu, prvoj knjizi četnika pokajnika.

Autor ovih redaka je poznavao Momu Radovića, dok je živio u Beški, u Dunavskoj ulici. Negdašnji disident, zatvorenik u komunizmu, kasnije obrtnik, jedno je vrijeme podučavao mlade literate i stalno boravio na Dunavu. Pomalo čudan i nekonvencionalan, vječito s bradom. O njemu sam čak napisao tekst „Pisana riječ je vječita“, govoreći o Mominom književnom stvaralaštvu. No, kad je započeo rat, putevi su nam se razdvojili.

Danas se Moma Radović kaje zbog onoga što je radio i gledao u Vukovaru, čak i Boga spominje. Neka Momo Radović napiše knjigu o velikoj srpskoj tuzi i zločinima kod Vukovara. Bog je prema pokajnicima milostiv. A pisana riječ je vječita.

Boris Čavar

PAX ROMANA VOJVODINE

SPAS JE U SLOZI

U organizaciji PAX ROMANE Vojvodine i Subotičke lokalne samouprave, upriličena je javna tribina 23. ožujka 1996. godine, a u prostorijama obnovljene zgrade subotičkog Nepkera s temom: Mađarstvo i krišćanstvo, a u povodu 1100 godišnjice doseljavanja Mađara i osnivanja mađarske države.

Među brojnim gostima iz zemlje i inozemstva, članovima i simpatizerima bili su i brojni predstavnici rimokatoličke crkve uz nazočnost subotičkog biskupa Ivana Penzeša, te predsjednika SO Subotica Kasza Jozsefa.

Prisutnima se najprije obratila Katalin Hegediš predsjednica vojvodanske Pax Romane, nakon čega je intonirana himna Republike Mađarske.

Kako smo čuli, Pax Romana je osnovana zbog poznatih promjena nakon I svjetskog rata i to radi očuvanja europskog duha i ostvarivanja cilja katolika u svezi očuvanja identiteta manjina odvojenih od svojih matičnih država. Moglo se čuti da je za organizaciju i održavanje jednog ovakvog skupa katoličkih intelektualaca trebala golema hrabrost, ali upravo ova inteligencija treba imati hrabrosti da se mjeri sa

nastalim vakuumom koji se javlja nakon političkih promjena na ovim prostorima. Kako smo čuli, trebamo znati granice dokle možemo otići, premda te granice nisu vidljivo označene. Upravo zbog ovoga mađarska katolička inteligencija shvatila je, a shvatili su to i drugi, da se mogu javno sastajati i javno iskazati svoje kršćansko katoličko opredjeljenje, kao i pravo da žive i rade po svetim kršćanskim načelima. Zato je vrlo važno odbaciti sve predrasude kojim je mađarska katolička inteligencija desetljećima bila sprečavana u svom djelovanju.

U svom nazivu, Pax Romana nema nacionalnog predznaka, to je svjetska organizacija i objedinjuje prvenstveno mađarske katoličke intelektualce. Statutom Organizacije regulirano je da članovi mogu biti svi oni koji su mađarskog porekla, te oni koji govore mađarski jezik. Kako smo čuli, sve ovo ne isključuje osnivanje sličnih organizacija hrvatskih i ostalih manjinskih katoličkih intelektualaca. Pax Romana, preda organizacija katolika ne isključuje ostale kršćanske organizacije, jer u samom nazivu Pax Romana misli se na jedan široki pojam rimske katoličke crkve. Ova organizacija u svom djelo-

vanju ne ide na masovnost već, kako je istaknuto, na kvalitet članstva i okuplja takve ljude kršćanske orijentacije koji svojim znanjem žele i znaju nesebično pomoći ovoj organizaciji. Prema tome, svi oni koji sebe smatraju sposobnim imaju volju da nesebično doprinose jačanju ovog pokreta treba da se jave i učlane u ovu Organizaciju.

Da je bilo poteškoća oko organiziranja ovog skupa, čulo se i u pozdravnom govoru predstavnika lokalne samouprave SO Subotica Kasza Jozsefa, koji je istakao značaj ovog skupa i kako je rekao, posebno mu je drago da ovaj skup može pozdraviti u obnovljenoj zgradi Nepkera. On je u svom nadahnutom govoru podržao prisutne i organizatore te svoj govor završio sljedećom rečenicom: „Spas je u slozi, a u suprotnom će biti naš kraj!“.

Prisutne je pozdravila i gospođa Katalin Gere iz Kikinde, koja se osvrnula na težak položaj Mađara u tim krajevima, te tom prilikom odrecitirala pjesmu koju je sama napisala pod naslovom Zahvala (Koszonto).

Tamaš Jakabffy iz Koložvara (Rumunjska) osvrnuo se na važnost krišćanstva u svezi očuvanja nacionalnog identiteta. Po riječima izvje-

štaća, čulo se da se kršćanstvo ne može poistovjetiti s mađarstvom. Kršćanstvo je vjera, kultura i dio je ljudske povijesti. Kršćanstvo je iznad nacije i povezuje ljude kristovim Evanđeljem. Ali, sam Isus Krist je nemoćan ako njegovo učenje ljudi odbace. Krist, kao što znamo, radi i djeluje preko ljudi koji prihvaćaju njegovo učenje i to primjenjuju u svom ovozemaljskom životu po načelima Evanđelja.

Nazočni su još mogli čuti i osvrt na europske integracijske tokove, povlačeći paralele između ranijih nastojanja u vrijeme Kraljevine Mađarske, kada

se to dešavalo na kulturno i kršćansko planu, a kako smo čuli, danas se ta nastojanja rješavaju na ekonomskom i geopolitičkom planu.

U diskusiji prisutnih za riječ se javio János Dobai iz Sente koji je dao slikoviti odgovor na neke dileme o dužini postojanja i formiranja nekadašnje mađarske države. Lotz Antal iz Segedina u svom bogatom izlaganju upoznao je nazočne s raznim publikacijama vezanim za povijest i povjesne činjenice sa jasnom porukom: da se hipoteza ne može objasniti novom hipotezom, već samo

istinitim činjenicama.

Lászlo Blázsovcis iz Segedina u svom također bogatom referatu vrlo detaljno je izložio povijest i seobu naroda, doseljavanje Mađara na ove prostore, migracijske procese danas, te povezanost i utjecaj Europe na migracijske tokove današnjice.

Prijepodneвно predavanje završeno je izlaganjem Petrovcis Istvána iz Segedina - on je u svom referatu obrađivao temu: rana srednjovjekovna materijalna i duhovna kultura južnog dijela mađarske države.

S. Molzer

„BUNJEVAČKO PRELO 96” u Zagrebu

TRADICIJA S IZVORA BUNE

U Subotici je 1879. održano prvo Veliko bunjevačko prelo, kao način održavanja tradicije bačkih Hrvata Bunjevaca. A tradicija je duga više od četiri stoljeća, kada su franjevci sa izvora Bune u Hercegovini, povelili svoj puk na sjever današnje Vojvodine i jug Mađarske. Tako su se ove godine bunjevačka prela održala u mađarskoj Baji, Santovu, Pečuju. Već treću godinu, zbog nemogućnosti održavanja u Subotici, Bunjevačko prelo gostuje u Zagrebu, a vode ga studenti Bunjevci. Oni se namjeravaju

vratiti u svoj zavičaj i pomoći svom narodu.

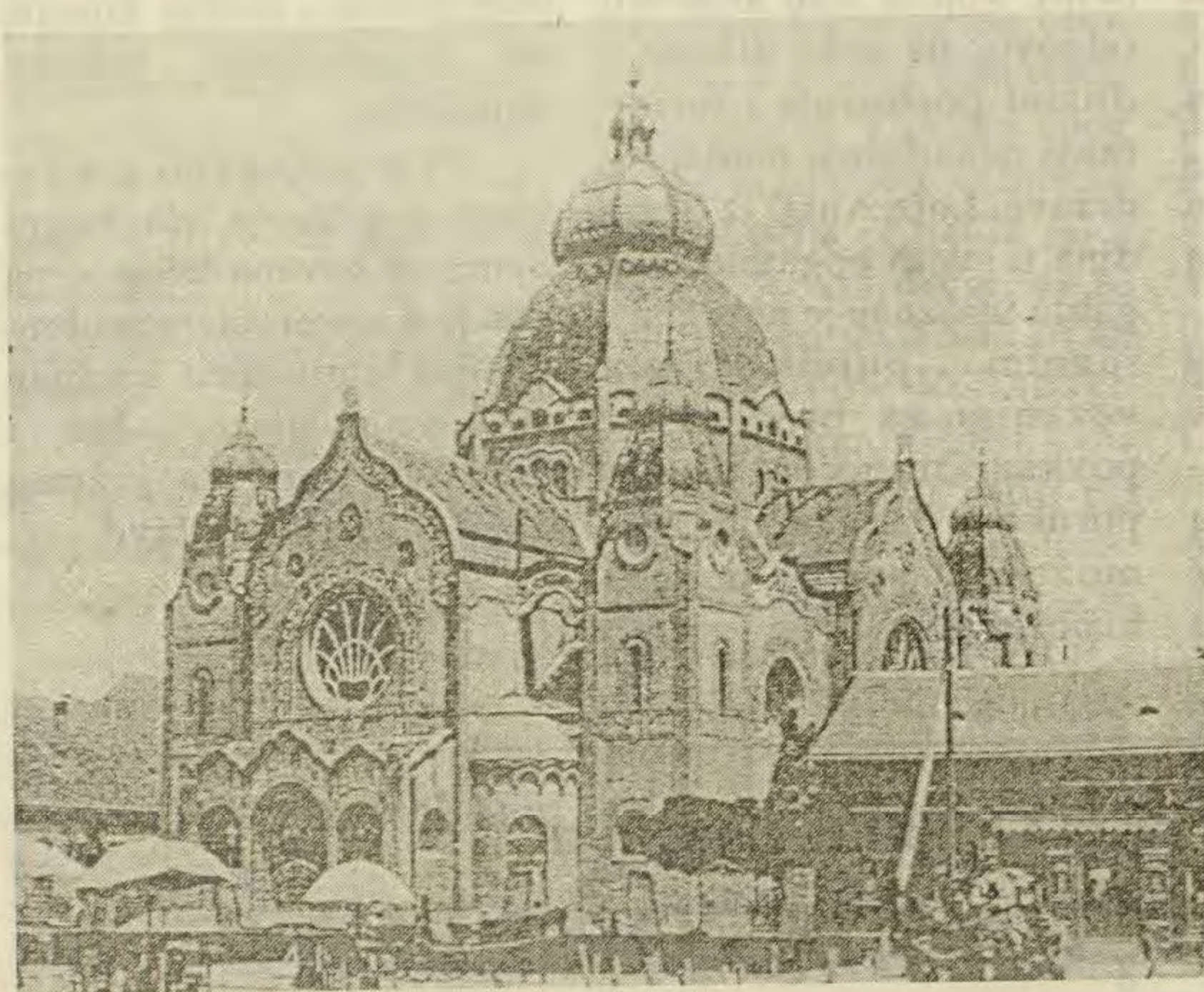
U zagrebačkom Studentskom centru, uz organizaciju kluba studenata bačkih Bunjevaca, uz potporu Matice iseljenika Hrvatske i Društva podunavskih Hrvata, okupili su se Bunjevci pristigli iz Subotice i Sombora, s gostima na svom prelu. Uz izbor „najlipše prelje“, najlipše bunjevačke pisme, pripovitke i najlipšeg para, nekoliko stotina nazočnih pokazalo je da pučki običaji u Hrvata ne umiru, dok nam živo srce bije.

Zasvirao je zbor Mladost Subotice i 24 tambu-raša, po uzoru na prvo prelo iz prošlog stoljeća, orkestar Hajo i tamburaši pristigli iz Subotice, uz Trenka i studente, bez prelja, nema ni prela, pa su mlade Bunjevke u starim pučkim nošnjama pokazale pučko bogatstvo, čuvano stoljećima. Potpredsjednica hrvatske Vlade Ljerka Mintas Hodak, Ante Beljo, Ivo Škrabalo i drugi visoki gosti upotpunili su ovo Bunjevačko prelo. Svi su zapivali onu pismu: „Prelo kupi, svaki mu se divi, nek se znade da Bunjevac živi“...

Boris Čavar

Subotička sinagoga:

ZABORAVLJENI SPOMENIK KULTURE

Požaru koji se ovih dana dogodio u subotičkoj Sinagogi nije posvećena naročita medijska pažnja. Kao i u mnogim slučajevima do sada, sve je proteklo bez službenog priopćenja nadležnog organa o eventualnim razlozima nastajanja požara i nastaloj šteti.

Međutim redakcija Vašeg lista je odlučila, uprkos malo poznatih pojedinosti, a imajući u vidu da se radi o veoma trošnom istorijskom spomeniku kulture da posjeti židovsku općinu te porazgovara s njenim čelnicima o ovim pitanjima. Razgovarali smo

sa potpredsjednicom židovske općine, odvjetnicom Mirom Poljaković. Naša sagovornica je istakla da u Subotici židovska općina ima oko dvije stotine članova, a značajniji objekat koji svjedoči o prisustvu Židova u povjesti ovog grada je Sinagoga koja je 1972. godine postala zaštićenim spomenikom kulture.

Da bi se Sinagoga spasila od propadanja, poklonjena je Općini, jer je ovo malo preostalih Židova nije moglo održavati. Tako je ova građevina data na brigu društvu 1979. godine, a

danas je vlasništvo lokalne samouprave.

Početak 1980. godine vršeno je renoviranje glavne kupole s bočnim kupolama - rekla nam je gospođa Mira Poljaković - Također su izolirani i zidovi građevine. To je bio samo dio potrebnih radova oko Sinagoge, važećeg spomenika kulture, a na dobrobit svih građana Subotice.

Međutim, u ugovoru o darivanju Sinagoge subotičkoj Općini u točki IV stoji da se

općina Subotica obvezuje da na brižljivo čuvanje i staranje o njegovm pravilnom održavanju, te da će na vrijeme poduzeti tehničko - zaštitne mjere u cilju očuvanja objekta, a što nije bio slučaj. Jer da su oštećenja na Sinagogi na vrijeme i u potpunosti sanirana, danas ne bi vijenci zidani od profilirane specijalne opeke bili u ruševnom stanju i djelomice zarušeni. Kada je Sinagoga pretvorena u kazalište, unutar građevine sazidan je sanitarni čvor s više nužnika, a izvađene su stilizirane klupe s imenima židovskih obitelji koji su darivali Sinagogu.

Shodno Ugovoru o darivanju u točki II je navedeno da će Skupština općine u suradnji s Međupštinskim zavodom za zaštitu spomenika kulture objekat revitalizirati i koristiti isključivo u kulturne svrhe, te je zbog svega ovoga Židovska općina više puta prosvjedovala kod općinskih vlasti da se Sinagoga neodgovorno koristi, ali su prosvjedi ostali bez odgovora - rekla nam je gospođa Poljaković.

Gledajući Sinagogu i laiku je jasno da zgrada nije održavana, jer je vidljivo opadanje opeke, krov prokišnjava, ornamentika opada, oluci su iskrivljeni i ne funkcioniraju, a stilizirana ograda od kovanog gvožđa je iskrivljena i služi kao tezga za prodavanje razne robe. Tijekom razgovora, naša sugovornica je rekla da je ovih dana u posjeti Židovskoj općini boravila

Ester Votan, rodom iz Subotice, a sada državljanka SAD. Ovdje je boravila po pitanju subotičke Sinagoge. Tom prilikom je gošća predložila da se osnuje namjenska fondacija više donatora uz uvjet da se objekt vrati Židovskoj općini, koja bi dalje bila nadležna za rekonstrukciju objekta. Po ovom prijedlogu, očekuju se razgovori s lokalnom samoupravom - istakla je Mira Poljaković.

U razgovoru s našom sugovornicom primjetili smo da je već i ovako oštećenom objektu nedostajao samo požar, pa da slika o nečijoj nebrizi bude cjelovita. Što se tiče požara, dopredsjednica Židovske općine je istaknula da se počinitelji još ne znaju, da službenih priopćenja nadležnih organa nema, jedino se zna da je visina štete oko deset tisuća njemačkih maraka.

Docnije smo nezvanično saznali da je u požaru, koji se zbio 31. ožujka ove godine izgorjelo - dva sanduka s predviđenim elementima za rekonstrukciju fasade i Mojisijeva ploča 10 Božjih zapovijedi, izrađeni od žolna i keramike, uvezeni 1991. godine.

Članovima Židovske općine i vjernicima žaželjeli smo da im se ostvari težnja za rekonstrukcijom i namjenskim korištenjem Sinagoge, jednog od stotinu prioriteta objekata svjetske baštine, sa spiska UNESCO-a.

U posjeti Židovskoj općini boravio:

Sándor Molzer

Ponovni pokolj u Gackom

U utorak, 11. avgusta, četa odmetnika Maje Vujovića uhvatila je usred bijela dana u selu Lukavica, srez Gacko, trojicu Tanovića i dvojicu Memića te ih zaklala. Svi su Muslimani.

„NEDJELJA“ se zvala novina koju su blagoslovljene ruke slale iz Sarajeva, po svim našim krajevima. „Nedjelja“ se je vrlo malo bavila politikom. Ona je bila katolički list, do posljednjeg slova. Neprijatelji katolika opazili su brzo, da „Nedjelja“ vrlo debelo prekrižava njihove račune, opazili su, da jedna riječ „Nedjeljina“ riječ istine, riječ

ljubavi, riječ katoličke svijesti, više čini za katolike, nego što oni, neprijatelji, mogu sa deset govorova, sa pesnicom i silom i sa svim varkama svojim da postignu proti katolika. Zato je, jedino zato, imala „Nedjelja“ da pogine. Ali, pošto je ona bila riječ Božja smrt njena nije bila vječna, ni dugotrajna. „Nedjelja“ se još jedamput digla, umiruća, u znaku i u ime „Križa“ ali su je zlotvori njeni zgnjavili i konačno ubili. Skromne žrtve katolika, „darovi“ što su „Nedjelji“ slali, nisu bili zaklopili ni blizu, velike troškove, na koje su zlotvori „Nedjelju“ natjerali. Zato je ona ležala jedno vrijeme, mrtva, ali riječ Božja nije vezana.

„Nedjelja“ je ustala pod imenom „Katolički Tjednik“. Ista ona stara, lijepa „Nedjelja“. Mi je primamo, mi je ljubimo i pod njenim novim imenom i priznajemo da je ona i dosada ćutanjem svojim govorila jasno i razgovjetno, da ju svaki katolik mogao i morao da čuje i razumi. A sada će nam opet govoriti slovom. ne oglušimo se na riječ njezinu, jer je riječ njena spas za katolike, spas jedina i za državu ovu.

Obe ova teksta objavljena su u Hrvatskim Novinama iz 1925. godine.

GRADNJA DANAŠNJE GOLUBINAČKE CRKVE

Golubince je posjetio 1. VIII 1876. godine g. Barun Filipović, zapovijedajući general u razvojačenoj (1871) krajini i tom prilikom posjetio i katoličku crkvu. Ocjenio je „da je u crkvi pogibeljno služiti“ te naredio da se hitno pozove namjesnik iz Zagreba, Popel i „ako i on crkvu takvom ocijeni, da se ista odmah zatvoriti“. Što je i učinjeno 29. X 1876.

Dozvolom Duhovnog stola u Đakovu od tada je služba Božja obavljana u zgradi negdašnjeg satničkoga stana. 19. svibnja 1878. godine, golubinačka djeca su pripremljena za krizmu, primila sakrament Duha svetoga u Putincima, koji im je podijelio đakovački biskup Štrosmajer. Isti dan popodne posjetio je biskup i Golubince gdje je bio najsvečanije dočekan od vjernika katolika i pravoslavaca. Štrosmajer je prenoćio u njihovom selu, ujutro u kapeli imao sv. Misu te ispraćen do Indije nastavio svoj pastirski pohod Srijemu.

1882. godine, odlučili su golubinčani, na nagovor svoga upravitelja župe, odstupiti tzv. Žarkvce sa 148 jutara zemlje, za potrebe izgradnje svoje nove crkve. Raspisali su licitaciju na zemlju i dobiše 1.635 forinti i nekoliko novčića od g.g. Nikolajevića, a 1883. godine primili su od visoke vlade u Zagrebu još 3.000

forinti, za izgradnju crkve, kao potporu i dozvolu za gradnju. Od vjernika je skupljeno od 200-300 forinti, te uz božju pomoć dali se na posao početkom lipnja 1884. godine. Josip Uary, graditelj iz Zemuna, primio se tog velikog posla te je iste godine (1884. crkva već bila pod krovom a 1885. godine se nastavilo s daljnjim radovima na crkvi. Imenovanjem, golubinačkog upr. župe Dr Josipa Pausa, rumskim župnikom, crkva je većim dijelom bila već dovršena.

Novoimenovani golubinački upravitelj župe, Ivan Šabarić, kapelan u Babinoj Gredi, stiže u Golubince 4. listopada 1885. godine, i istoga dana svečanom nedjeljnom sv. Misom započeo svoje službovanje u novoj župi.

22. prosinca 1885. godine na svečan način obavio je blagoslov novosagrađene crkve indijski župnik i dekan g. Šimo Čizmarević.

Nedovršeni poslovi na crkvi dovršavani su djelomice naredne godine.

Đakovački biskup, J.J. Štrosmajer, je 17. VI 1886. godine po prvi puta u novosagrađenoj crkvi podijelio sv. Krizmu golubinačkim i putinačkim krizmanicima. Golubinčana je bilo 259, a toliko po prilici i putinčana. Biskup je bio velikim slavljem i oduševljenjem dočekan,

kako od odličnika ovog kraja, tako i od naroda bez razlike na vjeru.

20. XII 1886. godine. dovršene su nove orgulje u crkvi po Int. Hubmannu, orguljaru iz Kutjeva, istoga dana od komisije pregledane i odobrene po učitelju i orguljašu iz Indije, I. Šeferu, i mjesnom učitelju i orguljašu D. Prstecu. Indijski dekan i župnik, Čizmarević, blagoslovio ih je isti dan te se od tada služba Božja nastavlja uz pratnju novih orgulja.

Nakon nepune dvije godine, vlč. Ivan Šabarić odlazi iz Golubinaca za bapsku - novake, a iz iste župe dolazi g. Blaž Radonić i prima župu. 1. I 1888. godine, a 5. I započinje svoje službovanje u Golubincima.

Crkvena se golubinačka općina oko izgradnje svoje nove crkve zadužila sa oko 3600 forinti, a zbog loše urađenog posla, 1888. morala je izdati još 356 forinti za popravku. Malter je u proljeće 1886. godine skoro sav opao zbog nabrzo završenih radova u prosincu 1855. godine. U istoj godini (1888.) potrošeno je za župni dom i ogradu 520 f i 59 c. Car Franjo Josip I pripomogao je sa 150 f iz vlastitoga džepa, a „slavna imovna općina Petrovaradinska sa 300 forinti“.

Marko Kljajić

Nastavit će se...

Đekna još nije umrla, a kad će ne znamo

Hm? Koliko li samo pitanja, a tek potpitanja? Malo čudan naslov za storiju, priznajem, no ništa manje nije čudno, žalosno i smiješno, istodobno ono što ispod tog čudnog naslova slijedi.

„Daj mi Bože vlast, pa da Te ja naučim kako se gazduje!”

Možda je to prije mene netko i rekao, no ako nije, zapamtite ovu sentencu pod imenom: JA PRVI.

Iskreno sam se nadao, da je Rospijetina ozbiljno mislila, kada se u prošlom broju Glasa ravnice tako srdačno oprostila, ali na žalost mnogih, umjesto da šeta kućice od Osijeka do Zagreba, ona je ostala! A dokle???

To mu ga dođe kao ona crnogorska Đekna - još nije umrla, a kad će ne znamo. No, bilo kako bilo, ona je još tu, unatoč tome što bi joj mnogi željeli vidjeti leđa - i pri susretu, umjesto „zdravo, kako si” - pojavi se jedno pitanje - Zar si ti još tu? Kad ćeš konačno otići?

No znate kako naš narod kaže: „Čim kera digne rep, cili šor svatkuje!”

Tako se i naši budući GLAVNI urednici Glasa ravnice utrkuju tko će preuzeti barjak. Ta mante i' - što bi kazli bunjevci - svi se oni razumidu u novinstvo ko balavi Joso u pravljenje tarane.

Pa ipak, šalu na stranu, ozbiljna je borba za to mjesto, pogotovu sad, u zavjetrini. Nije badava ona narodna: „Dok mačak luta, miševi kolo vode” - a ovog puta ima i jedna dopuna - a mačka im prede da svi dođu u jedno kolo, al im ritam kviri, pa ko bi drugi nego Rospijetina, koja se ponaša ko crkajući konj (da mi oprostite na usporedbi) koji će zadnjim trzajem ritnuti u nepovrat po koju ambiciju Bogom datih (samo što još od proroka nisu najavljeni) urednika. Ma kakvi urednika! GLAVNIH urednika Glasa ravnice. Mačka prede, miševi cijuču, a mačak samo što se nije vratio. Vrijeme je veoma kratko. No odvajkada znamo da je zbrzano - zbarlano.

Pa dobro, ako im je sad riba pobjegla s udice, neka oprobaju sreću s nekim novim, boljim crvom.

A šta ako Rospija, a to se kod nje, s obzirom na dosadašnje ponašanje, može lako desiti, promijeni odluku - pa ostane!? Šteta, propast će mnogi dosad od svijeta neotkriveni talenti tekstopisaca i stihoklepaca, a da ne kažem „bombasti” uvodnici GLAVNOG urednika Glasa ravnice.

U tom slučaju, jedina je utjeha - barem će nam pejzaž ostati!

JA PRVI

APEL ZA MIR

Nemojte se ljudi igrati životom
Život je jedan i nema ga više
Mislite na djecu i svoje potomke
i ne dajte da padaju suze ko kiše.

Dosta nam je rata, stradanja i patnje
Dosta nam je krvlju natopljene zemlje
Ostavite sada to oružje sjajno
Jer naša su srca sada puna zebnje.

Ljudi svi smo braća, nemojmo se biti.
Crnci, Žuti ili Belci svejedno koji
Nemojmo zbog ničeg krv prolijevati
Svi smo mi i naši i svoji.

Na ovome svijetu dosta mjesta ima
Živjet ćemo skupa i biti ko braća,
Ne dajte se nikad zavaditi ničim
I ne dajte da se povijest vraća!

Živimo na istoj zemlji
I isti udišemo zrak.
Stojimo na istom tlu
I isto Sunce gleda svak.

Zašto bi čovjek čovjeku bio vuk?
Zašto bi brat bratu neprijatelj bio?
Kada možemo živjeti skupa
Jer svi smo mi ovog svijeta dio!

Alen Kumer

LUDE KRAVE

Falim te Gospode bogo! Već sam mislijo da proliće neće ni doć, al kako vidim, valjda ga kogod natiro da dođe. Što je ova zima bila skupa, to je virujete (a sve su prilike da povirujete) - jeto, samo ja - triput sam kupovo drva! Dvaput čutaka, a borme i uzajmivo, a od kogaš drugog (znam da mislite od Albe, al privarili ste se), neg od države! Cigurno se sad čudite - kako to, pa da nam država tako velikodušna, kad nas ne šiša ko ovce, već dere ko jarce! E pa vidite, naposlitku, nisam samo ja „uzajmivo“ već puno nji. Ta ljudi božji, mi smo se dvaput grijali dok smo, ko kako, vadili, pilali, jal kresali drva nuz beton, a istovremeno i zebli da nas kogod ne užaca. Nuz atar je bilo kudikamo zdravije, jel tudak ne prolaze motori, a u motoru nikad ne moš znat ko se voza: jel financi, jel žandari, a u ataru! Pa tamo ko ide zna se i zašto ide. Napušteni salaši? E tu nikake hasne. Ti su još za blagovrimena očišćeni. Samo to nisu radili oni koji su nužni, već oni s traktorja i motornim pilama. Šta ćete. Tribala ljudima građa, a drvare noćom ne rade. Da znate, možda je ovo i dobro. Ljudi, mislim ovozimski, nužni barem su podkresali drva, povadili panjeve (što su ji ostavili oni koji su noćom „kupovali“ građu. Ta ljudi su zdravo žurili da njim ne zakisnu tavani i volarice, a motorka neće u korjenje).

Sad nam beton ko umiven, još samo da ga okrpe, pa hajmo u Jevropu. Tamo jedva čekadu da nas (ne) vide.

Kad sam već spomenijo jevropu (mislim, normalnu čeljad, koja zna raditi i uživati) ne moš a da vam ne ispriopovidam, što bi Dalmatinci kazli, štoriju o Albi.

Ono vije, ja tamo, ajd da dotiram malo guvno, pa jeste da je još ladno i da se za cvitnu nedilju malo ko moš umivat u žitu, al Uskrs je Uskrs pa je red i da se

sredi i oko guvna. Puštijo ja krave u korlat, pa tao švragam oko badnjeva, a malo je taki koji znadu šta radit oko badnjova. Kuružnje je još zdravo tušta na nogama. Valjdar su bile visti na televizoru, pa je Albe načuvo štogod o onim engleskim ludim kravama. Nije siroma, valjdar ni televizor utrnijo. Prvo sam se uzangirijo da mu se, ne daj Bože, štogod desilo, ondak nasmijo, a ondak zbiljski zabrinijo, a jevo zašto:

-Tiraj krave u košaru!- brez faljnīs će - Jel će i one poludit, poblendavit, jel pozjalavit!

- Ta nije valjda - nasmijem se ja - one ni haje na tvoju dreku. Vidiš kako lipo vošte po ditelini. Šta...

- Ta, čekaj da ti kaže, paš vidit i sam. Engleske krave...

- Štaš ti meni o engleskim kravama. Svaki engleski džentlimen ima televizor i u volarici, košari i svinjaku, a niki tvrde, čak i u kokošinjcu, pa kad namiriva, ne mora zbarlat, već lipo gleda visti i sluša o stanju u svitu.

- Jel baš tako? A Bože ti fala, jel da mi to iademo, naše bi krave, svinji, pilež i drugi josag, već davno pošasavijo. Šta misliš samo da su njim puštijo priko televizora Skupštinu? Al nije to sve! Kažedu, dato arvenjsko ludilo utiče i na ljude! Sad se cila jevropa stara da Englezi ne polude od krava i jesape svu marvu potamanit. Šta misliš, kolko je to stotina iljada i milijuna krava, bikova, junadi, al najžalosnije, oni mali slatki teladi! (inače, Albe zdravo voli goveda).

-Da Albe, u pravu si! Vidiš, taj kulturni svit čuva svoje komšije i svoj narod od ludila. Nisu krave poludile od televizora. Al ima ko jeste! Sićaš se samo prije nekoliko godina, kad su naši, hm, koji su naši političari poludili? Da je ondak svit digo larmu, ko na engleske krave! Al, jeto, svit je gledao i čeko. Bar su ji kalamili protiv bisnila? Al ništa nisu. Svit

je gledao i čeko! Mi, doduše, nemamo televizore po volaricama i košarama, al iamo po sobama. Vidiš, moj komšo, to ludilo s televizora je zavatilo čitav narod koji se, do samo prije koje lito kleo na „bratstvo i jedinstvo“. Sad, bratstva su ostala, al jedinstvo je propalo. Ti žališ junad i telad englesku. Svaki pošten paor i domaćin mora ositit tugu za ubijanjem nedužni goveda. A, kaži ti meni, ko je ositijo tugu u vrime političarskog (priko televizora) i općenarodnog ludila uživo, za budući ubijanjem, ne teladi i junadi, već dicom i ladićima, koji su tek pomirili život? Koliko je samo stotina iljada, kako ti kažeš, nedužni platilo glavom?

E, moj Albe, oni dužni, imaju dosta novaca, pa će svoj dug platiti markama, dolarima, zlatom... jedino nedužni glavama plaćaju.

- Dabogda - skoro kroz plaćće Albe - da sve lude političare jel zatvore u korlat, jel ji kalame protiv bisnila, jel njim onemoguće da se kote!

- Dobro de, smiri se. Valjda je, za glave, najgore prošlo. Za trbuve i džepove, pa nek nam Bog pomogne. Al siti se one krilatice: ako ne znamo radit, tuć se znademo! - pa da te ja sad ne odvalim vilama, idi i pušti marvu u korlat, da ti se neošugavi u vrućoj volarici!

Bać Stipan

